

PRIKAZI KNJIGA

BOOK REVIEWS

Dieter Hess: DIE BLÜTE (Cvijet) — Uvod u strukturu i funkciju, ekologiju i evoluciju cvijeta. S uputom za jednostavne pokuse. Stuttgart, izd. E. Ulmer, 1983, 458 str., s 157 fotografija u boji, 152 crteža (djelomice u boji) i 28 tablica, 68 DM

Morfologija cvijeta, pogotovu kad je tako uspješno povezana sa sistematikom, citologijom, genetikom, rasplodom, ekologijom i evolucijom, kao što je to učinjeno u ovoj izuzetnoj knjizi, predstavlja zasigurno najzanimljiviji dio biljne morfologije — područja koje je izvanredno zanimljivo čak i za nestručnjaka.

Već je, kao što znamo, poznati pjesnik (ali i prirodoslovac) J. W. Goethe u svojem djelu 'Metamorphose der Pflanze' (prije skoro 200 godina) iznio mišljenje da je osnovni organ (praorgan) biljke list: stoga su svi dijelovi cvijeta (lapovi, latice, prašnici i plodni listovi) odvedeni od njega. Time je poznati pjesnik izrazio mišljenje koje je za ondašnje vrijeme bilo izvanredno dalekovidno: pogotovu ako se uzme u obzir činjenica da je Goethe bio amater i autodidakt, koji je svoje znanje stjecao u neposrednom kontaktu s prirodom i razgovorima s prijateljima.

Na moderan način čini to u ovoj knjizi i autor D. Hess, tj. započinje s Goetheom, te odmah pobuđuje kod stručnjaka i laika zanimanje, želju za pokusima, ispitivanjem iskustva i proširenjem znanja. Sva poglavlja u knjizi završavaju uglavnom većim brojem eksperimenata: građevni planovi cvijeta (najuža veza sa sistematikom!), seksualnost u biljnom svijetu, abiotsko i biotsko oprašivanje, tipovi cvjetova, ekologija cvijeta, samooprašivanje i samooplodnja, rasplod, moderni putovi uzgoja biljaka i evolucija cvijeta. Kod nekih pokusa potreban je, međutim, pribor, kojim amateri obično ne raspolažu. No autor na neobično jasan način tumači strukturu i funkciju cvijeta, bit spolnog rasploda, građevne planove cvijeta najpoznatijih srednjoevropskih biljnih porodica (s izvanrednim crtežima koje je izradila njegova 15-godišnja kćerka (!) i prekrasnim vlastitim fotografijama u boji), morfološku i kemijsku analizu polena i biljnih sokova, pokuse hibridizacije, dresuru pčela, principe uzgoja biljaka (s klasičnog, ali i molekularno-biološkog gledišta), bitne spoznaje evolucije itd. itd.

Prekrasnim ilustracijama u boji nastoji autor protumačiti razne oblike oprašivanja (vjetrom, životinjama i dr.), a također i opisati sredstva za primamljivanje (oblik, boja, miris), pri čemu navodi i kemijske formule najvažnijih 'signalnih tvari'. Izvanredna su poglavlja posvećena ekološkoj interakciji između cvijeta i oprašivača (kukci, leptiri, ptice, šišmiši), gdje se navode i mnoge anegdote. Na taj se način, gotovo igrajući se, uvodi čitalac i u biljnu sistematiku.

Zbog svega toga ta knjiga predstavlja za stručnjaka i za laika izvrsnu literaturu. Tome pridonose savršeni crteži i snimke u boji, korektnost informacija, pristupačan stil, preglednost i — konačno — napori izdavača da pruži čitaocu tako dragocjenu literaturu (uz prihvatljivu cijenu). Stoga treba

očekivati da će knjiga D. Hessa biti dobro primljena od stručnjaka (u prvom redu botaničara) ali i od srednjoškolskih nastavnika, studenata, amatera i ostalih kojima je svijet cvijeta i cvata zanimljiv i privlačan.

RADOVAN DOMAC

Hermann Jahn: PILZE DIE AN HOLZ WASCHSEN. Busse, Herford, 1979. 268 str., 222 fotografije u boji, 19 crno-bijelih fotografija te 114 crteža.

U posljednje je vrijeme izašao i izlazi u različitim zemljama velik broj knjiga gdje su gljive prikazane na fotografijama u boji. U pretežnoj većini takvih izdanja obrađene su samo gljive koje rastu na tlu i interesantne su za širu publiku kao jestive ili otrovne. Kako među gljivama što rastu na drvetu ima malo jestivih, njima se u takvim knjigama ne pridaje pažnja ili se navodi tek pokoja. Te su gljive međutim kao razgraditelji drveta veoma važne za kolanje materije u živoj prirodi a i same su zanimljive zbog izgleda i načina života.

Autor je stoga u ovoj knjizi želio upozoriti upravo na lignikolne gljive, koje već godinama istražuje, pa je nastojao prikazati najčešće i najrasprostranjenije vrste, ali i neke rjeđe, iz različitih sistematskih grupa, u prvom redu one koje se mogu prepoznati i prostim okom (iako nije nikad na odmet da se pregledaju i mikroskopski). Gljive su snimljene u prirodi, u najboljem stadiju razvoja. Uz svaku je sliku dodan opis, navedeni su domaćini, govori se o načinu života, rasprostranjenosti i dr.

Djelu daju naročito vrijednost ne samo prekrasne fotografije u boji, nekoliko vrsta nije u dosadašnjoj literaturi još bilo objavljeno, nego i tekst u kojem se osobito ističe ekološki momenat. Naročito je važno uvodnih dvadesetak stranica gdje se govori opširnije o biologiji i ekologiji lignikolnih gljiva: rađivanju drveta, tipovima truleži, parazitima, saprofitima, sukcesijama vrsta itd.

Knjiga je namijenjena i prijateljima prirode i stručnjacima, i možda će poneke »mikofage« potaći da promatraju gljive kao organizme koji imaju svoju ulogu u prirodi, a kojima se također možemo diviti zbog neobičnih oblika i lijepih boja.

MILICA TORTIĆ

František Kotlaba: ZEMĚPISNĚ ROZŠÍRENÍ A EKOLOGIE CHOROŠŮ (POLYPORALES S. L.) V ČESKOSLOVENSKU. Academia, Praha, 1984. Format 30×21,5 cm, 240 str., 123 karte rasprostranjenja u tekstu, 36 tabla s 86 fotografija, od toga 16 fotografija u boji.

Na osnovi podataka dobivenih dugogodišnjim (preko 20 godina) vlastitim istraživanjima, revizijom eksikata u čehoslovačkim herbarijima, te kritičkim ekscerpitranjem mikološke literature autor je ustanovio da je u Čehoslovačkoj dosad poznato 212 vrsta poroidnih gljiva. Najveći broj pripada porodici *Polyporaceae* s. lato; s manjim brojem vrsta zastupljene su porodice *Tremellaceae* (1 vrsta), *Corticaceae* (8), *Thelephoraceae* (2), *Bondarzewiaceae* (1), *Fistulinaceae* (1), *Hymenochaetaeae* (39) i *Ganodermataeae* (8).

Za svaku se vrstu navodi doba fruktifikacije, rodovi drveća i grmlja na kojima raste (za terikolne i tip šume), vertikalna rasprostranjenost, publicirane karte rasprostranjenosti za pojedine zemlje, rasprostranjenost na svijetu, te lokaliteti u Čehoslovačkoj. Ako je poznat manji broj lokaliteta, onda su oni citirani poimence, inače je dan njihov ukupan broj, a istaknuti su samo neki najvažniji; položaj svih lokaliteta prikazan je na karti. Autor je uspio, iako mu je za svaku vrstu stajalo na raspolaganje malo prostora, da u nj kondenzira mnogo važnih informacija. Oko dvije trećine vrsta ilustrirano je lijepim i jasnim, većinom crno-bijelim fotografijama.

U predgovoru autor skromno kaže kako je ova knjiga samo podloga za buduće studije, koje bi trebalo da provodi čitav tim istraživača. No oni koji se bave sličnim istraživanjima (ne samo gljiva) mogu ocijeniti kolik je golem

trud i koliko vremena uloženo u ovaj rad, pa zadivljuje kako ga je uspio dovršiti samo jedan čovjek.

Zbog ograničenog prostora popis literature nažalost je kratak (5 stranica). Navedene su samo najvažnije knjige, a od ostalih publikacija uglavnom one u kojima se raspravlja o rasprostranjenju pojedinih vrsta, pri čemu su izostavljeni naslovi članaka.

Knjiga će biti od velike koristi mikolozima, osobito specijalistima za poroidne gljive, ne samo one u Čehoslovačkoj nego i u ostalim zemljama Evrope, jer će im poslužiti kao izvor važnih podataka za komparaciju flore tih gljiva u različitim zemljama. Također će knjiga biti potrebna fitopatolozima, jer većina ovih vrsta ima važnu ulogu u prirodi kao razgraditelji drveta.

MILICA TORTIĆ

Berthold Haller und Wilfried Probst: BOTANISCHE EXKURSIONEN. Band I: EXKURSIONEN IM WINTERHALBJAHR. (2. Auflage) Gustav Fischer Verlag, Stuttgart — New York 1983, VIII — 189 str., 27 sl. u tekstu i 100 ilustriranih tablica za određivanje. Cijena 19,80 DM.

Ovo je izvanredno djelo izraslo iz radnih listova koje su autori bili napisali za svoje studente u Tübingenu u razdoblju od 1967. do 1977. odnosno iz skripata koja su izdali 1971. Sadržaj knjige odnosi se na srednjoevropski prostor izuzev Alpe i obale mora. Jezgra knjižice su tablice za određivanje čija je glavna svrha olakšati upoznavanje i prepoznavanje oblika. Tekst u sažetom obliku rekapitulira teoretske osnove i nije predviđen da nadoknadi udžbenik botanike.

U uvodu autori objašnjavaju svrhu bioloških ekskurzija, raspravljaju o načinu kako ih treba provesti i o izboru u zimskom polugodištu te daju upute za primjenu tablica za određivanje.

Slijedi 6 poglavlja prema taksonomskim jedinicama od kojih svako završava tablicama za određivanje, radnim zadacima i popisom literature: I. Listopadno drveće u zimskom stanju (značajke, pupovi, lisni ožiljci, kora i lila, sistemi razgranjenja); II. Golosjemenjače-četinjače (*Coniferophytina*) (odnos golosjemenjače : kritosjemenjače, filogenetski razvoj golosjemenjača, građevni plan golosjemenjača-četinjača, rasprostranjenje četinjača (*Pinatae*), štete zbog onečišćenja zraka); III. Papratnjače (*Pteridophyta*) (evolucija viših biljaka, razredi papratnjača, o rasprostranjenju papratnjača); IV. Mahovine (*Bryophyta*, mahovine — talofiti ili kormofiti, filogenija, izmjena generacija, sistematika, ekologija, vegetativno razmnožavanje); V. Lišajevi (lišajaska simbioza, oblici rasta, građa talusa, vegetativno razmnožavanje, plodišta, rasprostranjenost, privredno značenje, problemi sistematike, kemizam lišajeva); VI. Gljive (uvod, značenje gljiva u ekosistemu, morfologija i sistematika viših gljiva, značajke za određivanje, otrovne gljive i otrovi gljiva, savjeti za sakupljanje).

Crteži u tabelama su instruktivni kao i oni u uvodnim dijelovima. Knjiga završava predmetnim i imenskim kazalom.

Knjižicu treba preporučiti svakome tko želi upoznati prirodu zimi, napose nastavnicima koji nisu imali dovoljno prilike da to nauče u vrijeme svoga studija budući da se pretežna većina terenske nastave vrši uvijek u ljetnom polugodištu.

ZVONIMIR DEVIĐE

Berthold Haller und Wilfried Probst: BOTANISCHE EXKURSIONEN. Band II: EXKURSIONEN IM SOMMERHALBJAHR. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart — New York 1981, XIII + 249 str., 46 sl. u tekstu i 99 ilustriranih tablica. Cijena 19,80 DM.

U suprotnosti sa zimskim ljetne su ekskurzije u ljetnom polugodištu raspoređene prema biotopima. Ekološke teme koje se prehvataju predočuju eks-

kurzije pod naslovom »Proletnice« i »Ekologija cvijeta«, dvije ekskurzije odnose se na sistematiku s naslovima »Trave« te »Sitovi i šiljevi«. I u ovom svesku postoje (osim uz poglavlje »Ekologija cvijeta«) ilustrirane tablice za određivanje koje veoma olakšavaju rad. Sažeti tekstovi rekapituliraju teoretske osnove pojedinih tema i nisu predviđeni kao zamjena za udžbenik botanike.

U uvodu se donekle ponavljaju naslovi poglavlja iz uvoda I sveska: Zašto botaničke ekskurzije i kako ih provesti, Izbor ekskurzija, Tematska težišta ekskurzija, Upotreba tablica za određivanje i Oprema.

Glavna poglavlja su ova: I. *Magnoliophytina* (*Angiospermae* — kritosjemenjače) (filogenetski razvoj, sistem, plodnica i plod, najvažnije porodice domaćih kritosjemenjača); II. Proletnice (kako prezimljuju više biljke, geofiti, hemikriptofiti, hamefiti, fanerofiti, drveće i grmlje, terofiti); III. Ekologija cvijeta (uvod, oprašivanje i oplodnja, cvjetni ovoj kao organ primamljivanja životinja, ponuda i tipovi »cvijeća«, dnevno doba cvatnje, sprečavanje samooplodnje, pojedini specijalni uređaji za oprašivanje); IV. Livade i pašnjaci (uvod, postanak livada i pašnjaka u Srednjoj Evropi, o ekologiji livada i pašnjaka, cvatovi); V. Trave (značenje trava, građevni plan poacea); VI. Sitovi i šiljevi (dolaženje, sitovi, šiljevi); VII. Obale, vlažne livade, močvare i tresetišta (o biologiji močvarnih i vodenih biljaka, vode stajačice, tresetišta, vegetacija riječnih vlažnih livada); VIII. Ruderalne biljke (ruderalne biljne zajednice, adventivne biljke u ruderalnim zajednicama, sadržaj dušika ruderalnih staništa, tipične ruderalne porodice); IX. Kulturne biljke i korovi (postanak kulturnih biljaka, morfologija kulturnih biljaka, korovi).

Sva ova poglavlja sadrže na kraju ilustrirane tablice za određivanje, radne zadatke i popis najvažnije literature.

Knjiga završava poglavljem o zaštićenim biljkama (tipična je karikatura na str. 7 na kojoj posjetioci botaničke ekskurzije do kraja iskorjenjuju rijetku biljku — do posljednjeg primjerka!) te imenskim i predmetnim kazalom.

Jednako kao I. svezak ovog djela treba i II. svezak preporučiti svakome tko želi upoznati biljke u prirodi, a osobito nastavnicima svih škola, pogotovo viših, a dakako i studentima.

ZVONIMIR DEVIDE

Walter Eschrich: GEHÖLZE IM WINTER. ZWEIGE UND KNOSPEN. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart — New York 1981, IX + 137 str., 17 slika u tekstu i 59 tabela u boji. Cijena 39 DM.

Drveće i grmlje zimi teško bismo mogli odrediti i po najboljim florama pa su zato potrebna posebna djela.

Autor uvodno napominje da su svjesno izostavljene vrste najobičnijih voćaka, neki patuljasti grmovi, gotovo sve vrste ruža i dakako vrste koje preko zime sačuvaju lišće ili im se nadzemni izbojci posve sasuše.

U pregledu sadržaja sve su opisane i narisane vrste raspoređene abecednim redom znanstvenih imena — zato nema kazala; do odstupanja došlo je samo kod 7 vrsta, čini se zbog prikladnosti slika na tablama, no unatoč tome je sadržaj pregledan, jer je široko složen, s prolozima koji odjeljuju table.

U uvodu su pomoću 16 odličnih ilustracija izloženi više ili manje poznati opći pojmovi (npr. supterminalni postrani pup, lisni jastučić, kratki i dugi izdanci, trnasti postrani izdanci itd.). Na pet stranica dane su zbog usporedbe redom sve skice lisnih ožiljaka koje se ponavljaju uz tekst pojedinih opisa. Dopunska literatura obuhvaća 1 stranicu.

Eschrichovo djelo prikazuje domaće i neke egzotične drvenaste biljke tako da od svake biljke daju po pola stranice točnog no zbijenog opisa grančica, pupova, lisnih ožiljaka, prošlogodišnjih plodova i ev. zametka budućih cvjetova. Sve je to na suprotnoj stranici ilustrirano dobrim crtežima u boji. (Tekst se dakle nalazi na lijevoj, ilustracije na desnoj stranici!). Šteta što nisu prikazane i lenticle debljih grana i lila stabla, bar kod onih vrsta drveća kod kojih su upadljivog izgleda. Kod svih su vrsta uz opis nacrtani i lisni ožiljci, a kod

vrsta kojima su grančice dlakave (gotovo polovica svih = 56) nacrtani su i oblici dlačica. Opisana su i slikama prikazana 123 taksona.

Djelo je veoma privlačno, korisno studentima, šumarima, vrtlarima, a i botaničarima, jer većinom nisu specijalisti za floristiku, osobito ne u zimsko doba.

ZVONIMIR DEVIDE

Walter Eschrich: STRASBURGER'S KLEINES BOTANISCHES PRAKTIKUM FÜR ANFÄNGER. Begründet von Eduard Strasburger. 17. völlig neubearbeitete Auflage. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart — New York, 1976. X + 217 str. i 58 sl. Cijena 29 DM.

Ovo (17.) izdanje razlikuje se od prijašnjih time da je izostavljen podnaslov »Uputa za samouki studij mikroskopske botanike i uvod u mikroskopsku tehniku«. Time je autor-obradivač želio dovesti do izraza svoju namjeru da početniku predstavi područje sveukupne botanike ukoliko ga je moguće studirati opažanjima i eksperimentima. To proširenje činilo se autoru potrebnim, jer su u dosadašnjim izdanjima toga praktikuma prevladavale vježbe iz biljne anatomije što je u proturječju s današnjim fiziološkim, biokemijskim i ekološkim istraživanjima u botanici pa bi to moglo dati početniku pogrešan dojam o suvremenoj botanici. Kako je, međutim, poznavanje strukture objekta preduvjet za razumijevanje fizioloških pojava, ostale su anatomske vježbe ipak osnova djela, na koju se tek postupno nadovezuju biljnofiziološke i ekološke vježbe.

U Uvodu je riječ o udžbenicima, praktikumskim priručnicima, referentnoj literaturi, zbirkama, herbarijima (cvjetnjača, papratnjača, mahovina i lišajeva), makroskopskim i mikroskopskim gljivama te slatkovodnim i morskim algama.

Vježbe obuhvaćaju poglavlja: I. Mikroskopija, II. Mrtve stanične uklopine, III. Citoplazma, IV. Plastidi, V. Oblici stanica, VI. Trihomi, VII. Rastenje, VIII. Meristemi, IX. Provodna tkiva, X. List, XI. Položaj lista (Lisni ožiljci) Transport, XII. Korijen, XIII. Razmnožavanje i spolnost, XIV. Klijanje i disanje i XV. Sekundarni razvitak. Svako poglavlje sadrži po 5—10 vježbi tako da je ukupno prikazano 119 vježbi.

Na kraju knjige nalazi se dodatak koji sadrži upute i podatke o biljnom materijalu, pomagalicama i potrošnom materijalu, kemikalijama, aparatima, radnim prostorijama i njihovim uređajima te programima praktikuma iz botanike. Knjiga završava sveobuhvatnim kazalom.

Djelo je namijenjeno studentima-početnicima pa ga stoga treba preporučiti nastavnicima i studentima visokih škola i fakulteta, a uspješno će se njime moći poslužiti i amateri.

ZVONIMIR DEVIDE

Walter Eschrich: PULVER-ATLAS DER DROGEN DES DEUTSCHEN ARZNEIBUCHES. 4. neubearbeitete und erweiterte Auflage. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart — New York 1983, VII + 272 str. i 638 sl. (u boji) na 134 table. Cijena 29 DM.

U farmakognoziji su mikroskopske metode još uvijek važne za ispitivanje droga pa je stoga mikroskopsko određivanje droga u praškastom obliku sastavni dio ispita za farmaceute. Ovaj atlas zamišljen je kao pomagalo studentu da u što kraćem vremenu stekne praktično iskustvo koje je potrebno da se postigne sigurnost u toj »visokoj školi« mikroskopiranja droga u prahu. Kod toga treba postići i sigurnost u utvrđivanju da li droga odgovara svim zahtjevima farmakopeje uključivši i traženu čistoću.

U uvodu autor daje upute za rad te za pripremu 13 uobičajenih reagencija (anilinsulfat, kloralhidrat, željezni klorid, glicerol, iod-glicerol, iod-kalij-

-iodid, metilensko modrilo, naftolsulfatna kiselina, floroglucin-kloridna kiselina, nitratna kiselina, sudan III, tuš i vanilin-kloridna kiselina). Za svaku drogu autor navodi znanstveni naziv, znanstveni naziv biljke, potrebne biljno-anatomske podatke, tvari koje droga sadrži i karakteristične reakcije te druga značajna svojstva (miris i sl.). Na lijevoj stranici nalazi se tekst, a na desnoj slike. (Kod toga je izdavač bio s papirom upadljivo rastršan — nepotrebnih bijelih površina ima skoro polovica!). Droge su raspoređene ovako: Rhizoma (10 vrsta droga), Radix (20), Cortex (8), Lignum (3), Herba (17), Folium (22), Flos (14), Fructus (17), Semen (10), Diversa (16). Slike su mikroskopski crteži, većinom u bojama (gdje postoji karakteristična boja ili obojenje nakon djelovanja reagensa).

Knjiga završava kazalom znanstvenih imena biljaka i njemačkih imena droga.

Djelo je namijenjeno studentima farmacije kojima ga možemo veoma preporučiti, a tako i drugim stručnjacima koji žele upoznati karakteristike droga u prahu.

ZVONIMIR DEVIDE

Ljubiša Grlić: 99 JESTIVIH I OTROVNIH BOBA. Prosvjetini džepni priručnici. I. 144 str., 99 fotografija u boji (+ 2 ponovljene u tekstu i 3 na ovitku). Prosvjeta, Zagreb 1984.

Elegantna, u tamnozeleno imitaciju kože uvezana knjižica s atraktivnim ovitkom (ur. i tehn. ur. Lj. Grubor) napisana je sa svrhom da šetnje u prirodi učini korisnijim i sadržajnijim te da naš organizam, zatrovan u gradu, u prirodi osnaži zdravim, vitaminima bogatim bobama.

Uvodni dio od 35 str. sastoji se od 36 kratkih poglavlja od: Što su bobbe, preko Izvori važnih vitamina, Prerađivanje bobba, Kako pružiti prvu pomoć, Budite pravi prijatelj prirode do Kako se snaći u knjižici. Ovih nekoliko naslova, nasumce odabranih, pokazuje tok izlaganja u uvodnom dijelu.

U Ilustriranom pregledu vrsta nalazimo na svakoj stranici fotografiju u boji grančice s bobama, opis oblika i okusa, veličinu, podatke o kemijskom sastavu, osobito o vitaminima i način upotrebe, odnosno stupanj otrovnosti, znakove otrovanja i prvu pomoć. Na fotografijama najotrovnijih bobba je bijelo otisnuti znak otrovnosti (mrtvačka glava i prekrizane cjevanice). Taj znak nosi 17 vrsta (*Paris quadrifolia*, *Atropa belladonna*, *Daphne laureola*, *Actaea spicata*, *Ligustrum vulgare*, *Lonicera xylosteum*, *L. alpigena*, *Taxus bacata*, *Solanum dulcamara*, *Ilex aquifolium*, *Bryonia dioica*, *Daphne mezereum*, *Arum maculatum*, *A. italicum*, *Convallaria majalis*, *Euonymus europaea*, *Viscum album*).

Vrste su poredane po bojama bobba (plave, crne, crvene, smeđe, narančaste, žute, bijele i velike bobbe). Literatura obuhvaća 17 referenci, od toga 7 domaćih. Indeks (dvostupačni, na 6 str.) navodi internacionalna i sva navedena domaća imena. Autor se je potrudio da pribere različita domaća imena za istu vrstu, npr. za *Celtis australis* — kostela, koščela, koprivic, fafarinka, fafarikula, ladonja; za *Juniperus communis* — borovica, kleka, venja, smrča, brinje itd.

Autor je odabrao među »vrlo bogatim raslinjem s bobama« »zanimljivije vrste koje najviše privlače pažnju i koje se kod nas najčešće susreću«, 99 vrsta. Začudo je izostala obična kozokrvina, dok su dvije planinske vrste obrađene.

Još jedan »prigovor« inače dobroj i krasnoj knjizi! Očito je da je djelo namijenjeno svakom izletniku i promatraču prirode, a ne školovanom prirodoslovcu. Posve neupućene zbunjuje, što su inače veoma dobre fotografije u boji (autor Lj. Grlić) otisnute u različitim mjerilima. Većinom 1/1, priličan broj različito smanjenih, nekoliko pak uvećanih. Gotovo uvijek u tekstu navedene dimenzije bobba ublažuju ipak taj nedostatak.

Djelo se može svakome preporučiti a osobito prirodoslovcima različitih struka.

VANDA KOCHANSKY-DEVIDE

Sz. Priszter: ARBORES FRUTICESQUE EUROPAE. Vocabularium octo linguis radactum. Akademiai Kaidó, Budapest 1983, 300 str.

To je djelo rječnik nazivlja oko 1200 vrsta drvenastih biljaka (drveta, grmova i polugrmova) Evrope na osam jezika: latinskom, engleskom, francuskom, njemačkom, mađarskom, talijanskom, španjolskom i ruskom. Pri sastavljanju rječnika uz Szanisza Prisztera (konceptija rječnika, opći dio, latinska i mađarska imena), koji je u naslovu djela istaknut kao autor, surađivali su još Tibor Simon (engleska imena), Ernő Szily (francuska i ruska imena), Istvan Isépi (njemačka imena) i Attila Borhidi (talijanska i španjolska imena).

Osim vrsta u rječniku su uzete u obzir i više taksonomske jedinice (rodovi, porodice i dr.). Redoslijed naziva je abecedni prema znanstvenim latinskim imenima biljnih svojti. Stoga je vrlo jednostavno snalaženje u rječniku ako se zna latinsko ime, a traži se naziv iste vrste na ostalim navedenim jezicima. Ako nam je poznato samo neko narodno ime, a želimo saznati latinski ili narodni naziv na nekom drugom od navedenih jezika, pomoći će nam indeksi naziva (Indices terminorum) u drugom dijelu knjige. U odgovarajućem indeksu potražiti ćemo poznati nam narodni naziv i pokraj njega broj pod kojim je u rječniku obrađena dotična biljna svojta. Tako ćemo lako saznati i stručni naziv, kao i narodne nazive na ostalim jezicima.

Za vrste i rodove u rječniku je u zagradi kraticom označeno ime porodice kojoj pripada dotična biljna svojta, a za vrste još i kratice geografskih područja rasprostranjenosti. Znanstveno nazivlje uzeto je prema djelu Flora Europaea, a navedeni su i sinonimi također prema istom djelu.

Za sastavljanje rječnika valjalo je uložiti golemi trud uz mnogo strpljenja i upornosti pri sakupljanju potrebne građe. To je bilo moguće uspješno obaviti samo uz suradnju više suradnika. Svatko, tko je ikad imao potrebu da na temelju narodnog naziva iz nekog od navedenih jezika »odgonetava« o kojoj je biljci riječ, najbolje će znati kolika je vrijednost takvog djela. Zato će za tom knjigom nesumnjivo posegnuti mnogi koji se sa sličnim problemima češće susreću u svom radu, ne samo stručnjaci botaničari ili šumari već i mnogi prevodioci kojima upravo narodni nazivi biljaka predstavljaju pri prevođenju veliki problem.

LJUDEVIT ILIJANIĆ